

विंधण विहिरींवर बसविलेल्या हातपंप/
विद्युतपंपाची देखभाल व दुरुस्ती.
देखभाल व दुरुस्ती निधीमध्ये वाढ करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग,
शासन निर्णय क्र. आपना.३३०७/ प्र.क्र.२६/ पापु.१५
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२
दिनांक:- ७ एप्रिल, २००८.

वाचा:-

- १) शासन निर्णय ग्रामविकास विभाग क्र. जीडब्ल्यूओ १४७७/ ५२२०/ सोळा दिनांक ३१ मार्च १९७८
- २) शासन निर्णय ग्रामविकास विभाग, क्र. जीडब्ल्यूओ १४८०/ ४६१७/ (४५१७) सोळा दिनांक ३१ जुलै, १९८१
- ३) शासन निर्णय ग्रामविकास विभाग, क्र. जीडब्ल्यूओ १४८१/ सीआर ४५८४/ सोळा दिनांक ११ सप्टेंबर, १९८१
- ४) शासन निर्णय पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग, क्र. भूजल १०९५/ प्र.क्र.२१७/ ४३, दिनांक १७ जानेवारी, १९९६
- ५) शासन निर्णय ग्रामविकास विभाग, क्र. भूजल १०९६/ प्र.क्र.२४१/१४, दिनांक १६ फेब्रुवारी, १९९६
- ६) शासन निर्णय पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग क्र. आपना ११९६/ प्र.क्र.८८/ पापु.१५, दिनांक ९ सप्टेंबर, १९९८
- ७) शासन निर्णय पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग क्र. भूजल १०९८/ प्र.क्र.४६५/ पापु.१५, दिनांक १६ ऑक्टोबर, १९९८

प्रस्तावना:-

प्रस्तावनेत उल्लेखित क्र. १ येथील आदेशान्वये, हातपंप व विद्युतपंपाच्या देखभाल व दुरुस्तीकरिता त्रिस्तरीय योजना अंमलात आणण्यात आली आहे. सदर योजनेअंतर्गत गाव पातळीवर, तालुका पातळीवर व जिल्हा पातळीवर दुरुस्ती संदर्भात करावयाच्या कार्यवाहीबाबत मार्गदर्शक सूत्रे निश्चित करण्यात आली असून सदर योजनेनुसार, जिल्हयातील हातपंपाची व विद्युतपंपाची संख्या विचारात घेवून, जिल्हा परिषदांनी वर उल्लेखित क्र.१ येथील शासन निर्णयात नमूद सूत्रानुसार आवश्यक पदे जिल्हा परिषदेच्या आस्थापनेवर निर्माण करून, त्या त्या जिल्हा परिषदांनी भरणे आवश्यक आहे. देखभाल व दुरुस्तीसाठी आवश्यक अवजारे, सुटे भाग, वाहनांचे इंधन व कर्मचाऱ्यांचे वेतन व भत्त्यांवरील खर्च देखभाल व दुरुस्ती निधीमध्ये

जमा रक्कमेतून भागविणे आवश्यक आहे. सुरुवातीस, जिल्हा परिषदांनी स्वतःच्या निधीमधून देखभाल व दुरुस्तीसाठी आवश्यक ती तरतूद करून त्यामधून खर्च करावयाचा आहे व नंतर देखभाल व दुरुस्तीची वर्गणी वसूल करून त्याची भरपाई करावयाची आहे. जिल्हा स्तरावर निर्माण केलेल्या देखभाल व दुरुस्तीमध्ये रुपये ५०० प्रती हातपंपास व रुपये २५०० प्रती विद्युतपंप याप्रमाणे वर्गणीची रक्कम संबंधित ग्रामपंचायतीकडून वसूल करून जमा करावयाची आहे. या व्यतिरिक्त देखभाल व दुरुस्ती निधीमध्ये योजनेच्या देखभाल व दुरुस्तीसाठी देण्यात येणारे शासकीय अनुदान तात्काळ जमा करणे आवश्यक आहे. सद्यःस्थितीत देखभाल व दुरुस्तीची वर्गणी नियमितपणे वसूल करण्यात येत नसल्याने जिल्हा परिषदांना त्रिस्तरीय योजनेअंतर्गत काम करण्यान्या कर्मचाऱ्यांना नियमित वेतन अदा केले जात नाही असे हातपंप/ विद्युतपंप कर्मचारी संघटनेनी शासनाच्या निर्दर्शनास आणून दिले आहे. त्यामुळे देखभाल व दुरुस्ती निधीमध्ये वाढ करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णयः-

राज्यातील ग्रामीण भागामध्ये कार्यान्वित करण्यात आलेल्या हातपंप/ विद्युतपंपाची देखभाल व दुरुस्ती करण्याची जबाबदारी मूळत ग्रामपंचायतीची असून त्यांनी **किमान रुपये ७५ प्रती कुटुंब वसूल करून त्यातून त्याबाबतचा खर्च भागविणे आवश्यक** असून व जिल्हा परिषदेला प्रती हातपंप/ विद्युतपंपामागे द्यावयाच्या रकमेची अदायगी केली पाहिजे. प्रस्तावनेत नमूद केल्याप्रमाणे अशी वसूली नियमितपणे होत नसल्याचे निर्दर्शनास आले आहे. तसेच, सद्यस्थितीत हातपंप/ विद्युतपंपाची संख्या मोठ्या प्रमाणावर वाढली असल्यामुळे देखभाल व दुरुस्ती निधीमध्ये खालीप्रमाणे वाढ करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

- १) यशस्वी विंधन विहिरीवरील प्रत्येक हातपंपाची दरवर्षाची वर्गणी रुपये १०००/- (रुपये एक हजार)
- २) यशस्वी विंधन विहिरीवरील प्रत्येक विद्युतपंपाची दरवर्षाची वर्गणी रुपये ५०००/- (रुपये पाच हजार)

२. याबाबत असेही आदेश देण्यात येत आहे की, जर ग्रामपंचायतीकडून वरील प्रमाणे रक्कम वसूल करून जमा करण्यात आली नाही तर ग्रामपंचायतीना देण्यात येणाऱ्या अनुदानातून जिल्हा परिषदेने at

source कपात करून ती रक्कम देखभाल व दुरुस्ती निधीमध्ये जमा करावी. त्रिस्तरीय योजनेअंतर्गत कार्यरत कर्मचाऱ्यांचे वेतन व भत्ते तसेच सेवानिवृत्ती विषयक लाभ देण्याची प्राथमिक जबाबदारी जिल्हा परिषदेची असल्यामुळे जिल्हा परिषदेने वसूलीच्या कामाला प्राधान्य द्यावे व वरील प्रमाणे नियमितपणे रक्कम वसूल होईल याबाबत दक्षता घ्यावी.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल याच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सु.वि.कोळेकर)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. विभागीय आयुक्त (सर्व)
२. जिल्हाधिकारी (सर्व)
३. सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी
४. संचालक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पुणे.
५. सर्व विभागीय उपसंचालक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा
६. सर्व जिल्हा वरिष्ठ भूवैज्ञानिक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा
७. उप अभियंता, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, जिल्हा परिषद (सर्व)
८. सदस्य सचिव, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, एक्सप्रेस टॉवर्स, मुंबई.
९. मुख्य अभियंता, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण (सर्व)
१०. कार्यकारी अभियंता, पाणी पुरवठा विभाग, जिल्हा परिषद (सर्व)
११. उप अभियंता, पाणी पुरवठा व स्वच्छता उप विभाग, जिल्हा परिषद (सर्व)
१२. महालेखापाल, महाराष्ट्र-१, मुंबई (लेखा परिक्षा/ लेखा व अनुज्ञयता)
१३. महालेखापाल, महाराष्ट्र-२, नागपूर (लेखा परिक्षा/ लेखा व अनुज्ञयता)
१४. वित्त विभाग (व्यय-३, अर्थसंकल्प -२०)
१५. ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग (जल-२ व जल-४ क्र २५ व २७)
१६. अप्पर मुख्य सचिव पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभाग यांचे स्विय सहाय्यक
१७. पाणी पुरवठा व स्वच्छता विभागातील सर्व पर्यवेक्षीय अधिकारी व कार्यासन अधिकारी
१८. निवड नस्ती (पापु.१५)